

Byla C-36/20 PPU

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. sausio 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana
(Ispanija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. sausio 20 d.

Apeliantė:

Ministerio Fiscal

Kita apeliacinio proceso šalis:

VL

Pagrindinės bylos dalykas

Trečiosios šalies piliečio išsiuntimas iš šalies.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Nustatyti, ar ikiteisminio tyrimo teisėjai gali būti vertinami kaip valdžios institucija, kurioje tarptautinės apsaugos prašytojai gali išreikšti savo ketinimą prašyti tokios apsaugos. Jei atsakymas teigiamas, reikia nustatyti tam tikras dėl tokio vertinimo kylančias teises pasekmes.

Teisinis pagrindas yra SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

1. Direktyvos 2013/32/ES 6 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad jeigu tarptautinės apsaugos prašoma kitų institucijų, kurios nėra

kompetentingos juos registruoti pagal nacionalinę teisę, valstybės narės užtikrina, kad tokiu atveju registracija būtų vykdoma ne vėliau kaip per šešias dienas nuo prašymo dienos.

Ar šią nuostatą reikia aiškinti taip, kad pagal ją ikiteisminio tyrimo teisėjai, pagal Ispanijos nacionalinės teisės aktus turintys kompetenciją nuspręsti, ar sulaikyti užsieniečius, turi būti vertinami kaip viena iš minėtų „kitų institucijų“, kurioms tarptautinės apsaugos prašytojai gali pareikšti savo ketinimą prašyti tarptautinės apsaugos, nors jos nėra kompetentingos registruoti tokios apsaugos prašymus?

2. Tuo atveju, jei jie laikytini viena iš tokių institucijų, ar Direktyvos 2013/32/ES 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo informuoti prašytojus apie tai, kur ir kaip galima pateikti tarptautinės apsaugos prašymus, ir jei tokios apsaugos prašoma, jie privalo prašymą perduoti institucijai, kuri pagal nacionalinės teisės aktus yra kompetentinga registruoti ir nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, taip pat administracinei institucijai, kompetentingai suteikti prašytojui pagal Direktyvos 2013/33/ES 17 straipsnį numatytas priėmimo priemones?

3. Ar Direktyvos 2013/32/ES 26 straipsnį ir Direktyvos 2013/33/ES 8 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal juos trečiosios valstybės piliečio sulaikyti nereikia, išskyrus atvejus, kai įvykdyti Direktyvos 2013/33/ES 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti reikalavimai, nes nuo tada, kai prašytojas pateikia ikiteisminio tyrimo teisėjui minėtą pareiškimą, jis saugomas pagal negražinimo principą?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

- SESV 67 ir 78 straipsniai.
- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18, 19 ir 21 straipsniai.
- 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 6, 9, 12 ir 26 straipsniai.
- 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo 8, 9, 10 ir 17 straipsniai.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

- *Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social* (2000 m. sausio 11 d. Pagrindinis įstatymas Nr. 4/2000 dėl užsieniečių teisių ir laisvių Ispanijoje bei jų socialinės integracijos; 2000 m. sausio 12 d. *Boletín Oficial del Estado* Nr. 10) 58 straipsnio 4 dalis, 61 ir 62 straipsniai bei 64 straipsnio 5 dalis.

- *Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria* (2009 m. spalio 30 d. Įstatymas, kuriuo reglamentuojama teisė į prieglobstį ir į papildomą apsaugą; 2009 m. spalio 31 d. *Boletín Oficial del Estado* Nr. 263) 2, 3 ir 5 straipsniai.

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 2019 m. gruodžio 12 d. buvo sulaikyta valtis, kuria plaukė VL ir dar 44 iš Užsachario Afrikos kilę vyrai, kurie ketino atvykti į Ispaniją. Valties keleiviai buvo įlaipinti į *Salvamento Marítimo* (Jūrų gelbėjimo tarnyba) laivą, kuris tą pačią dieną atplaukė į Gran Kanariją.
- 2 Raudonajam Kryžiui ir *Servicio Canario de Salud* (Kanarų salų Sveikatos tarnyba) suteikus pirmąją humanitarinę ir medicinos pagalbą, valties keleiviai buvo išvežti į policijos padalinius, kuriuose 2019 m. gruodžio 13 d. jiems pradėtos procedūros dėl sulaikymo ir informavimo apie jų teises. Tą pačią dieną vyriausybės vietos atstovas Las Palme priėmė susitarimą dėl grąžinimo, pagrįstą tuo, kad minėti vyrai siekė neteisėtai atvykti į Ispaniją, ir paprašė juos apgyvendinti užsieniečių sulaikymo centre (toliau – CIE).
- 3 2019 m. gruodžio 14 d. VL buvo perduotas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Juzgado de Instrucción no 3 de San Bartolomé de Tirajana* (San Bartolomé de Tirachanos ikiteisminio tyrimo teismas Nr. 3), kad teismas priimtų sprendimą dėl VL sulaikymo CIE. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pradėjo ikiteisminį tyrimą ir priėmė nutartį, kuria nuspręsta priimti VL pareiškimą, prieš tai jį informavus apie jo teises ir suteikus advokato bei bambarų kalbos vertėjo žodžiu paslaugas. VL buvo pranešta apie jo teises ir jis išreiškė ketinimą prašyti tarptautinės apsaugos, nes pagrįstai bijojo būti persekiojamas dėl rasės ar priklausymo socialinei grupei, nes jo kilmės šalyje, t. y. Malyje, vyko karas, taip pat todėl, kad jis bijojo ten grįžti, nes galėjo būti nužudytas. Pareiškimas buvo perduotas prokuratūrai, kuri neprieštaravo, kad VL būtų sulaikytas CIE.
- 4 Tarptautinės apsaugos prašymas taip pat buvo perduotas *Comisión Española de Ayuda al Refugiado* (Ispanijos pagalbos pabėgėliams komisija); ši komisija nurodė, kad pirminiam priėmimui suteikti nėra laisvų vietų, bet laukiant, kol atsiras vietų tarptautinės apsaugos prašytojams, gali būti vietų humanitarinei pagalbai suteikti Raudonajame Kryžiuje. Raudonasis Kryžius pranešė, kad turi 16 laisvų vietų humanitarinei pagalbai suteikti, tačiau jų suteikimo klausimai turi būti nagrinėjami policijoje arba vyriausybės atstovybėje. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šioms institucijoms paskyrė atitinkamas pareigas, kad būtų išnagrinėtas klausimas dėl vietos humanitarinei pagalbai suteikti.
- 5 Taip pat buvo priimtas sprendimas, kuriuo po to, kai VL ir kiti 25 asmenys, kuriuos buvo paprašyta sulaikyti CIE, pareiškė savo ketinimą prašyti tarptautinės apsaugos ir kai šis prašymas buvo pateiktas institucijai, kuri nėra kompetentinga ji

registruoti pagal nacionalinę teisę, policijai nurodyta išduoti tinkamą dokumentą, patvirtinantį išreikštą ketinimą pateikti tarptautinės apsaugos prašymą. Šis sprendimas buvo priimtas siekiant vykdyti Direktyvos 2013/3[2] 6 straipsnio 1 dalį, pagal kurią valstybės narės užtikrina, kad minėtu atveju registracija būtų vykdoma ne vėliau kaip per šešias dienas nuo prašymo dienos. Be to, šiuo sprendimu Darbo, migracijos ir socialinės apsaugos ministerijai – be kitų viešosios valdžios institucijų – buvo nurodyta suteikti vietą, kurioje tarptautinės apsaugos prašytojai būtų priimami humanitarinės pagalbos tikslais, atsižvelgiant į tai, kad jie neturėjo pragyvenimo šaltinių.

- 6 Darbo, migracijos ir socialinės apsaugos ministerija pranešė, kad turi 12 laisvų vietų humanitarinei pagalbai suteikti; šios vietos, remiantis pažeidžiamumo kriterijais, turi būti paskirtos šiems prašytojams. Likusius 14 prašytojų, įskaitant VL, nuspręsta įkurdinti CIE, nes nebuvo kitų priėmimo humanitarinės pagalbos tikslais ar tarptautinės apsaugos prašytojams skirtų išteklių. Taigi buvo priimta nutartis, kuria nuspręsta VL sulaikyti CIE todėl, kad nebuvo kito apgyvendinimo varianto – nors buvo konstatuota, kad jis negalėjo būti įkurdintas tokiomis sąlygomis, – ir pagal kurią tarptautinės apsaugos prašymą paskirta nagrinėti būtent šiame CIE. Prieš VL išvežant į CIE, vykdydamas šio prašymo 4 punkte minėtas pareigas, į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teisma kreipėsi policijos pareigūnas, siekdamas pranešti apie tai, kad tarptautinės apsaugos prašymą pateikusiems asmenims paskirtas susitikimas dėl šios apsaugos prašymo.
- 7 2019 m. gruodžio 18 d. prokuratūra dėl minėtos nutarties pateikė apeliacinį skundą. Prokuratūra mano, kad ši nutartis neatitinka joje numatyto tikslo, t. y. grąžinti užsieniečių į jo kilmės šalį, ir kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas viršijo savo įgaliojimus, kiek tai susiję su jo kompetencijos priimti pareiškimą dėl ketinimo prašyti tarptautinės apsaugos stoka. VL advokatė taip pat apskundė šią nutartį teigdama, kad pagal direktyvas 2013/32 ir 2013/33 šis asmuo negali būti sulaikytas CIE.
- 8 Suabejojęs dėl šių skundų sprendimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, prašydamas jį nagrinėti pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 9 Prokuratūra mano, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas nėra kompetentingas priimti pareiškimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo, nes jis nėra viena iš institucijų, kuriose Prieglobsčio įstatyme numatyti asmenys gali išreikšti savo ketinimą prašyti prieglobsčio. Prokuratūros manymu, ikiteisminio tyrimo teisėjas, siekdamas priimti sprendimą dėl sulaikymo, turi atsižvelgti tik į neteisėtą užsieniečio buvimą šalyje, kad būtų užtikrintas jo grąžinimas į kilmės šalį. Ji teigia, kad ikiteisminio tyrimo teisme pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas nėra pakankama priežastis nepriimti sprendimo dėl sulaikymo CIE. Ji taip pat

mano, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas viršijo savo įgaliojimus pareiškime kreipdamasis į trečiosios valstybės pilietį dėl šio klausimo ir ieškodamas pirminio priėmimo apgyvendinimo galimybės asmenims, prašiusiems tarptautinės apsaugos arba, jeigu ji nebūtų suteikta, humanitarinės pagalbos.

- 10 VL mano, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas yra kompetentingas priimti tarptautinės apsaugos prašymo pareiškimą. Jo manymu, atsižvelgiant į tai, kad sulaikyti CIE nusprendžiama siekiant užtikrinti grąžinimą, o tarptautinės apsaugos prašytojai negali būti grąžinti į savo kilmės šalį, tarptautinės apsaugos prašymo pareiškimas turėtų turėti pasekmių nuo pat tada, kai yra pateikiamas, taigi VL neturėtų būti išvežtas į CIE.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindų santrauka

- 11 Direktyvos 2013/32 6 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad jeigu tarptautinės apsaugos prašoma kitų institucijų, kurios, tikėtina, gali gauti tokių prašymų, tačiau nėra kompetentingos juos registruoti pagal nacionalinę teisę, valstybės narės užtikrina, kad tokiu atveju registracija būtų vykdoma ne vėliau kaip per šešias dienas nuo prašymo dienos.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas – San Bartolomé de Tirachanos ikiteisminio tyrimo teismas Nr. 3 – mano, kad ikiteisminio tyrimo teismas yra viena iš tų „kitų institucijų“, kurios, pagal nacionalinę teisę neturėdamos kompetencijos registruoti prašymą, pagal Direktyvą 2013/32 gali prašyti kompetentingos institucijos, kad registracija būtų įvykdyta ne vėliau kaip per šioje direktyvoje nustatytą šešių dienų laikotarpį. Jis mano, kad tuo atveju, jei Teisingumo Teismas pritartų šiam požiūriui, ikiteisminio tyrimo teisėjas turėtų perduoti prašymą kompetentingai institucijai, kad ji jį užregistruotų ir išnagrinėtų, prašydamas paskirti susitikimą prašymui įteisinti. Taigi nuo tada, kai prašymas būtų perduotas kompetentingai institucijai ir įregistruotas, minėtas asmuo įgautų tarptautinės apsaugos prašytojo statusą ir būtų saugomas pagal negrąžinimo principą.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad ikiteisminio tyrimo teisėjai, kurie yra kompetentingi nuspręsti, ar sulaikyti užsieniečius, šiuo tikslu turi atsižvelgti į tam tikras aplinkybes, išvardytas *Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social* (2000 m. sausio 11 d. Pagrindinis įstatymas Nr. 4/2000 dėl užsieniečių teisių ir laisvių Ispanijoje bei jų socialinės integracijos) 62 straipsnyje, įskaitant riziką, kad jie neatvyks į teismą dėl nuolatinės gyvenamosios vietos ar asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų neturėjimo, užsieniečio veiksmus, kuriais jis siekia apsunkinti išsiuntimą arba jo išvengti, apkaltinamojo nuosprendžio ar ankstesnių administracinių sankcijų ir kitų baudžiamųjų procesų ar dar nebaigtų bylų dėl administracinės teisės pažeidimo buvimą, taip pat galimą sunkią užsieniečio ligą. Prašymą priimti prejudicinį

sprendimą pateikęs teismas mano, kad šios aplinkybės minėtoje nuostatoje nėra išsamiai išvardytos.

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Direktyvos 2013/32 26 straipsnį tarptautinės apsaugos prašytojai neturi būti sulaikyti. Šiame straipsnyje daroma nuoroda į Direktyvą 2013/33, kurios 8 straipsnyje įtvirtintas bendro tarptautinės apsaugos prašytojų nesulaikymo principas ir atvejai, kai juos reikia sulaikyti, taip pat atvejai, kai reikia patvirtinti alternatyvias priemones. Savo ruožtu Direktyvos 2013/32 10 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad sulaikyti prašytojai laikomi atskirai nuo trečiųjų šalių piliečių, kurie nepateikė tarptautinės apsaugos prašymo.
- 15 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal šias direktyvas bet kuris ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo informuoti trečiosios valstybės pilietį ir iškelti klausimą dėl jo ketinimo prašyti tarptautinės apsaugos siekdamas, kad tuo atveju, jei nebūtų įvykdytos minėtame 8 straipsnyje numatytos sąlygos, šis pilietis nebūtų sulaikytas, o jeigu būtų nuspręsta priešingai – kad sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytojai būtų laikomi atskirai nuo kitų trečiųjų šalių piliečių, kurie nepateikė tarptautinės apsaugos prašymo. Be to, tokio ketinimo pareiškimas reikštų, kad šiam piliečiui turi būti suteiktos minėtose direktyvose numatytos priėmimo priemonės.